

1. Az egyenletek nem értelmesek, ha $x = 2$ vagy $x = -2$. Szorozzuk meg az egyenletek mindkét oldalát $(x^2 - 4)$ -gyel, majd rendezzük az egyenleteket!

- a) $x^2 + 9x + 18 = 0$, a megoldások: $x_1 = -6$, $x_2 = -3$;
 b) $x^2 - x - 2 = 0$, a megoldás: $x = -1$ ($x = 2$ nem megoldás);
 c) $x^2 + 8x + 16 = 0$, a megoldás $x = -4$ ($x_1 = x_2 = -4$);
 d) $x^2 + 4x + 8 = 0$, az egyenletnek nincs megoldása.

2. A szögfelezők négyzetet határolnak. Ha a téglalap oldalai a és $4a$ egység, akkor a négyzet oldala $b = \frac{4a}{\sqrt{2}} - \frac{a}{\sqrt{2}} = \frac{3a}{\sqrt{2}}$ egység, a téglalap átlója $a\sqrt{17}$ egység. A területek aránya $\frac{4a^2}{\frac{9a^2}{2}} = \frac{8}{9}$, az átló és a négyzetoldal aránya $\frac{\sqrt{17}}{\frac{3}{\sqrt{2}}} = \frac{\sqrt{34}}{3}$.

3. Azonos átalakításokkal

$$f(x) = \frac{(3x^2 + 12x - 36) + (-x + 2)}{x^2 + 4x - 12} = 3 - \frac{x - 2}{(x - 2)(x + 6)} = 3 - \frac{1}{x + 6},$$

ha $-4 \leq x \leq -1$. Ekkor

$$2 \leq x + 6 \leq 5, \quad \frac{1}{5} \leq \frac{1}{x + 6} \leq \frac{1}{2}, \quad -\frac{1}{2} \leq -\frac{1}{x + 6} \leq -\frac{1}{5},$$

s végül $f(-4) = \frac{5}{2} \leq 3 - \frac{1}{x + 6} \leq \frac{14}{5} = f(-1)$.

Az $f(x)$ legkisebb értéke $5/2$, legnagyobb értéke $14/5$ az adott intervallumban. ($f(x)$ minden $5/2$ és $14/5$ közé eső valós számot felvesz a megadott intervallumon.)

4. A $\operatorname{tg} 2x = \frac{2 \operatorname{tg} x}{1 - \operatorname{tg}^2 x}$ azonosságok alkalmazhatjuk vizsgálattal. Ugyanis ha $x = \frac{\pi}{2} + n\pi$, $n \in \mathbf{Z}$ akkor $\operatorname{tg} 2x$ értelmezett, míg $\frac{2 \operatorname{tg} x}{1 - \operatorname{tg}^2 x}$ nem, ezzel szűkült az értelmezési tartomány. $x_{1,n} = \frac{\pi}{2} + n\pi$, $n \in \mathbf{Z}$ kielégíti az adott egyenletet, ezért $x_{1,n}$ megoldás. Legyen $x \neq \frac{\pi}{2} + n\pi$.

$$\operatorname{tg} \left(x + \frac{3\pi}{2} \right) = \operatorname{tg} \left(x + \frac{\pi}{2} \right) = \operatorname{ctg}(-x) = -\operatorname{ctg} x = -\frac{1}{\operatorname{tg} x},$$

$x = k\pi$ helyen $\operatorname{tg} \left(x + \frac{3\pi}{2} \right)$ nem értelmezett, így írhatunk helyette $-\frac{1}{\operatorname{tg} x}$ -et.

$$-\frac{3}{\operatorname{tg} x} = \frac{2 \operatorname{tg} x}{1 - \operatorname{tg}^2 x},$$

ahonnan $\operatorname{tg}^2 x = 3$, $\operatorname{tg} x = \sqrt{3}$ vagy $\operatorname{tg} x = -\sqrt{3}$. Az $x_{1,n}$ -en kívül az egyenlet megoldásai: $x_{2,k} = \frac{\pi}{3} + k\pi$, $k \in \mathbf{Z}$ és $x_{3,m} = -\frac{\pi}{3} + m\pi$, $m \in \mathbf{Z}$.

5. Ismeretes, hogy

$$1 + 2 + \dots + n = \frac{n(n+1)}{2} \quad \text{és} \quad 1^2 + 2^2 + \dots + n^2 = \frac{1}{6}n(n+1)(2n+1).$$

Mivel $(k+3)(7k-1) = 7k^2 + 20k - 3$, azért

$$S_n = (7 \cdot 1^2 + 20 \cdot 1 - 3) + (7 \cdot 2^2 + 20 \cdot 2 - 3) + \dots + (7n^2 + 20n - 3), S_n = 7 \cdot (1^2 + 2^2 + \dots + n^2) + 20 \cdot (1 + 2 + \dots + n) - 3n, S_n$$

(Az állítást teljes indukcióval is igazolhatjuk.)

6. a) Mivel $D = p^2 - 4q \geq 0$, $x_1 + x_2 = -p$, $x_1 x_2 = q$, ezért valóban $(x_1 - x_2)^2 = (x_1 + x_2)^2 - 4x_1 x_2 = p^2 - 4q = D$.
 b) $D = 4a^2 - 4(2a^2 - 3a) = -4 \cdot a(a - 3)$. $D \geq 0$, ha $0 \leq a \leq 3$.

$$(x_1 - x_2)^2 = D = -4a^2 + 12a = 9 - 4 \left(a - \frac{3}{2} \right)^2 \leq 9.$$

$(x_1 - x_2)^2$ legnagyobb értéke 9, amelyet $a = \frac{3}{2}$ esetén vesz fel.

7. A keresett P_0 ponton áthaladó egyenesnek van meredeksége, hiszen nem lehet párhuzamos az y tengellyel. Válasszuk paraméternek az egyenes m meredekségét, azaz az egyenes egyenletét $y = m(x + 6)$ alakban keressük. Ez az egyenes az y tengelyt a $D(0; 6m)$ pontban metszi, az AC egyenest az $E(x_0, y_0)$ pontban. Az ABC háromszög területe 24 területegység, az ADE háromszög területe 12 területegység, tehát $AD \cdot x_0 = 24$. $AD = 16 - 6m$. Az AC egyenes egyenlete $16x + 3y = 48$. Az $y = mx + 6m$ egyenletű egyenes az AC egyenest olyan x_0 abszcisszájú pontban metszi, amelyre

$$16x_0 + 3(mx_0 + 6m) = 48, \quad x_0 = 6 \cdot \frac{8 - 3m}{16 + 3m},$$

így

$$2 \cdot (8 - 3m) \cdot 6 \cdot \frac{8 - 3m}{16 + 3m} = 24, \quad \text{ahonnan} \quad 9m^2 - 54m + 32 = 0,$$

$m_1 = \frac{2}{3}$, $m_2 = \frac{16}{3}$. A keresett egyenes egyenlete: $y = \frac{2}{3}x + 4$. ($m = \frac{16}{3}$ esetén az egyenes nem metszi az AC szakaszt. Ennek a „megoldásnak” előjeles területtel geometriai jelentést tulajdoníthatunk. Hogyan?)

8. a) Mivel

$$\begin{aligned} x^2 + y^2 + z^2 - (xy + yz + zx) &= \frac{1}{2} ((x^2 - 2xy + y^2) + (y^2 - 2yz + z^2) + (z^2 - 2zx + x^2)) = \\ &= \frac{1}{2} ((x - y)^2 + (y - z)^2 + (z - x)^2) \geq 0, \end{aligned}$$

azért $x^2 + y^2 + z^2 \geq xy + yz + zx = 1$. Egyenlőség $x = y = z$ esetén áll fenn. (Az igazolás során alkalmazhatjuk az $a^2 + b^2 \geq 2ab$ azonos egyenlőtlenséget.)

b) Ha a téglatest éleinek hossza x, y, z egység, akkor $x^2 + y^2 + z^2 = 4$.

A téglatest felszíne $A(x, y, z) = 2(xy + yz + zx)$ területegység.

$$A(x, y, z) = 2(xy + yz + zx) \leq 2(x^2 + y^2 + z^2) = 8.$$

A legnagyobb felszínérték $A_{\max} = 8$ területegység, amit akkor kapunk, ha $x = y = z$, tehát ha a téglatest kocka. (A kocka x élére $3x^2 = 4$, $x = \frac{2}{\sqrt{3}}$ egység.)

Rábai Imre